

TUTSEK GUSZTÁV, DR.

1902. augusztus 24. Kolozsvár – 1971. november 23. Budapest

1927. október 15-én a szegedi tudományegyetemen államtudományi doktorrá, 1928. április 21-én jogtudományi doktorrá avatták. Az egységes bírói és ügyvédi vizsgát 1933. május 29-én és 1934. július 5-én tette le. 1928. január 23-tól kisegítő díjnok a Makói Királyi Járásbíróságon, 1929. január 25-től díjas joggyakornok a Hódmezővásárhelyi Királyi Járásbíróságon. 1929. május 18-án ugyanitt ügyészségi megbízottnak, az év június 30-ától bírósági jegyzőnek nevezték ki, 1937. július 9-én önálló működési körrel ruházták fel. 1941. június 4-től a Kolozsvári Királyi Törvényszéken lett bírósági titkár, 1942. március 21-én a Hídalmási Királyi Járásbíróságra nevezték ki járásbírónak, a bírói esküt április 18-án tette le. 1941. április 4. és 1944. november 20. között több alkalommal is behívták katonai szolgálatra.

1945. július 3-án Budapesten igazolták, és beosztották a Budapesti Népbírósághoz, ahol 1945. augusztus 21-től ítélkezhetett. 1947. május 30-án a Budapesti Büntetőtörvényszékhez helyezték át, augusztus 30-tól tanácselnök. Népbírósági kijelölt tanácselnöki tevékenysége – miután megszűnt a Budapesti Népbíróság – 1949. november 1-jével lezárult, másnap elfoglalta állását a büntetőtörvényszéken. Az '50-es évektől a Budapesti Büntetőtörvényszék és jogutódai tanácsvezetője, majd tanácselnöke volt. 1963. május 20-án, majd november 20-án egy-egy büntetőügy tárgyalására és elintézésére kirendelték a Fővárosi XVIII-XIX., illetve a Fővárosi II-XI-XII. Kerületi Bírósághoz. Munkaviszonya, nyugállományba vonulásával, 1967. február 21-ével szűnt meg. Az igazságügyi tárca 1967. február 2-án „a jogszolgáltatás terén végzett eredményes munkája elismeréséül 4000 Ft jutalomban” részesítette. 1971. december 1-jei temetését követően családja a *Népszabadság*ban nyilvánított köszönetet, utalva arra, hogy „a búcsúbeszédekben [...] egykori munkásságát, politikai és emberi magatartását” méltatták munkahelye és az igazságügyi tárca részéről.

Az 1956-os forradalmat követő kádári megtorlás során az első fokon eljáró büntetőtanácsok közül az ő tanácsa hirdette ki a legtöbb olyan halálos ítéletet Magyarországon, amelyet másodfokon (jórészt a dr. Borbély János által vezetett tanács) is helybenhagytak, és az elítélteket kivégezték. A negyvenhat kivégzett neve az elsőfokú ítélet kihirdetésének időbeli sorrendjében (lásd a zárójelben szereplő pontos dátumot):

1957: Balázs Géza, Komjáti Ferenc, Lengyel László, Nagy Zoltán, Sikó Dezső, Szász Zoltán és G. Tóth László (1957. május 16.); Erdész József és Sipos Zsigmond (1957. június 21.); Spamberger György (1957. július 20.); Balogh László (1957. október 4.); Franyó Ferenc (1957. október 24.).

1958: Angyal István és Szirmai Ottó (1958. április 17.); Bárány János, Ivicz György, Nagy József (1936) és Szabó Lajos (1958. május 22.); Havrilla Béláné Sticker Katalin, Kóté Sörös József és Tóth József (1958. július 23.); Bakos Gyuláné Salabert Erzsébet, Burgermeiszter József, Galgóczi Zoltán, Lachky Albert, Nagy József (1929), Simon Gábor és Vass Lajos (1958. szeptember 4.).

1959: Babér István (1959. január 6.); Fejes József Tibor (1959. január 22.); Barabás Tibor, Csányi Sándor, Csermák János, Futó János, Grosszmann Frigyes, Keller Károly, Kondorosi Imre, Krausz Gyula, Magori Mária, Németh József és Szivák István (1959. május 26.); Dobi Károly, Fánicsik György, Huzián István és Tóth Tibor (1959. augusztus 7.); Szabó János (1959. november 5.).

További tizennégy vádlottat ítelt még halálra. 1957. május 16-án Földi Imrét, Kincses Józsefet, Lamberth Károlyt, Lapsánszky Istvánt, Martoncsik Józsefet, Suba Györgyöt és Tóth Lajost, 1958. április 17-én Széll Sándort, 1958. május 22-én Forgács Ferencet és Mécs Imrét, 1958. július 23-án Wittner Máriát, 1958. augusztus 18-án Deák Gábort, Debrei Istvánt és Novák Károlyt. Földi, Kincses, Lamberth, Lapsánszky, Martoncsik, Suba és Tóth ítéletét azonban 1957. július 17-én dr. Vida Ferenc tanácsa, Széllét 1958. november 27-én dr. Cieslár Viktor tanácsa, Forgácsét és Mécsét 1959. február 10-én, Wittnerét 1959. február 24-én, Deákét, Debreiét és Novákét 1959. december 18-án – mind a hat személy esetében – dr. Borbély János tanácsa különböző mértékű börtönbüntetésre enyhítette.

Somlay Istvánt 1957. március 26-án hatévi börtönbüntetésre marasztalta el, akire azonban másodfokon dr. Molnár László tanácsa halálbüntetést szabott ki 1957. április 25-én, s az ítéletet két nap múlva végrehajtották. Békési Bélát, Gerlei Józsefet és Péch Gézárt 1957. október 4-én életfogytig tartó börtönbüntetéssel sújtotta, a dr. Borbély vezette tanács 1958. április 15-én az ítéletet mind a három vádlott esetében halálbüntetésre súlyosbította, s 1958. április 22-én kivégezték őket.

KITÜNTETÉSEI

Tűzkereszt I. fokozata (1944)

Szocialista Munkáért Érdemérem (1955. május 1.)

Magyar Szabadság Érdemrend ezüst fokozata (1958)

FORRÁSOK, IRODALOM

Országos Bírósági Hivatal – Az igazságügyi szervezetből kivált dolgozók nyilvántartókönyvében rögzített iktatószáma: T/62 (irat nincs).

Fővárosi Törvényszék Irattára VIII. 1456.

1956 kézikönyve. III. Megtorlás és emlékezés. A kézikönyv főszerkesztője Hegedűs B. András, a kötetet szerkesztette Kende Péter. 1956-os Intézet, Budapest, 1996. 37., 46–54., 66., 85., 96–99., 135–141., 148–154., 172–185., 194., 196–198., 211–212., 218., 221., 227., 239.

Eörsi László: *1956 mártírjai. 225 kivégzett felkelő. Budapest a forradalom napjaiban.* Szentpétery Tibor fotóival. Rubicon-Ház, Budapest, 2006. 8., 10., 12., 14., 16., 18–19., 24., 35., 41., 44., 47., 51., 54., 58., 62–63., 66., 71., 75., 81., 86., 88., 94., 104–105., 110., 117–118., 123., 126., 143., 146., 149–150., 160., 174., 176–177., 179., 182., 186., 188., 191., 200–201., 212–214., 222.

Zinner Tibor: Utak és tévutak a XX. századi magyar felsőbbíráskodás káderpolitikájában '56 után. In *A Kúria és elnökei III.* A kötetet szerkesztette Bódiné dr. Beliznai Kinga. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2015. 178–180., 183.